Оқу жұмыс бағдарламасы

Нысан
ПМУ ҰСН 7.18.3/30

Қазақстан Республикасының ғылым және білім министрлігі

С.Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеті

Психология және педагогика кафедрасы

ОҚУ ЖҰМЫС БАҒДАРЛАМАСЫ

«Этнопсихология» пәні бойынша

050103 - «Педагогика және психология»
мамандығының студенттеріне арналған

Павлодар

Мемлекеттік жалпыға міндетті
мамандықтың білім стандарты
мен типтік бағдарлама
негізінде әзірленген
пәннің оқу жұмыс бағдарламасына
бекіту парағы

Нысан
ПМУ ҰСН 7.18.3/31

БЕКІТЕМІН
ОІ жөніндегі проректоры
_______________ Пфейфер Н.Э.
20___ ж. «___»____________

Құрастырушы: аға оқытушы Жунусова А.Р.

Психология және педагогика кафедрасы

Оқу жұмыс бағдарламасы

«Этнопсихология» пәні бойынша
050103 «Педагогика және психология» мамандығының студенттеріне арналған

Оқу жұмыс бағдарламасы 050103 –“Педагогика және психология” мамандықтың Мемлекеттік стандарты 3.08.253-2006 және типтік оқу жоспары негізінде әзірленді. Қазақстан Республикасы білім жене ғылым Министрлігінің Республикалық жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім жөніндегі Кеңес жиналысының 22.06.06 жылғы Хаттама шешімімен бекітілді.

Кафедра меңгерушісі _____________ Е.И.Бурдина

Гуманитарлық - педагогикалық факультетінің оқу-әдістемелік кеңесінде мақұлданды “___” _________ 20 ж. № ____ Хаттама

ОӘК Төрайымы ____________ Е.Н.Жуманкулова

КЕЛІСІЛДІ
Факультет деканы ___________ Ж.Т. Сарбалаев “____”________20 ж.

ЖжӘҚБ ҚҰПТАЛҒАН
ЖжӘҚБ бастығы ________________ А.А. Варакута “____”________20 ж.

Университеттің оқу-әдістемелік кеңесімен құпталған
20__ж. «____»_________________№___ Хаттама

1 Пәннің мақсаты мен міндеттері

1.1 Кіріспе

«Этнопсихология» курсы қазіргі кездегі студенттердің психологиялық білім құрылымындагы маңызды аспектілердің бірін құрайды. Этнопсихологиялық феномендердің көрінісі мен оның қызметінід механизмдерін білу студентгерге эртүрлі этностық қоғамдастықтардың мэдениетіне деген толеранттыгын қалыптастыруға ықпал етеді. «Этнопсихология» курсы философиямен, мэдениеттанумен, жалпы лсихологиямен, психология тарихымен, элеумеггік психологиямен, жас ерекшелік психологиясымен, этнопедагогикамен тыгыз байланысты.

Курстың мазмүны дэрістерде ашылып, семинар және лабораториялық сабактарды бекітіледі. Курстың негізгі тарауларына, арнайы эдебиеттерді конспектілеу мен реферат жазуға багытталган студенттердің өзіндік жұмыстары қарастырылған. Студенттердің білімін тексеру қорытынды тест түрінде жүргізіледі.

1.2 Пәнді оқу мақсаты: студенттердің қазіргі заманғы психология құрылымындагы этнопсихологияның орнын түсіну және омірдің барлық салаларында тұрақты этносаралық өзара іс-эрекет жагдайында кэсіптік қызметке дайындық процесінде этнопсихологиялық білімнің рөлін түсіну болыи табылады.

1.3 Міндеттері:

- этнопсихологияның теориялық негіздерінің мазмұнын апгу;
- этнопсихология мәселелеріне студенттердің қызығушылыктарын арттыру;
- студенттердің бойында ұздіксіз өзін-өзі жетілдіруге ұмтылысын ояту;
- студенттердің өзіндік тэжірибесінде этнопсихология негіздері туралы білімдерін қолдануға ұмтылдыру.

«Этнопсихология» курсын оқу процесінде студенттер меңгеруі қажет:

- этнопсихологияның әдіснамалық негіздерін білуі;
- отандық және шетелдік этнопсихологияның теориялық негіздерін білу;
- этнопсихологияның негізгі зерттеу эдістерін білу;
- этнопсихологияның аса танымал әдістемелерінің моделі мен нарадигмаларын білу;
- эртұрлі халықтардың үлттық-лсихологиялық ерекшеліктері туралы тусінігінің болуы;
- этнопсихологиялық білімнің казіргі жағдайының ерекшеліктерін білу;
- алынган білімді іс жүзінде қолдана білу;
- этнопсихологиялық білімнің дамуының қазіргі замангы агымдарын бағдарға алу.

2 Пререквизиттер: жалпы психология, даму психологиясы, тұлғаны педагогикалық - психологиялық диагностикалау.

3 Постреквизиттер: психология тарихы.

Сабақ түрлері ұжымдық, топтық және жеке дара. Курс аяқталған соң, меңгерілген білім бойынша студенттер емтихан тапсырады.

4 Пәннің мазмұны

4.1 Пәннің тематикалық жоспары

№	Тақырыптардың атауы	Сағат саны (к/б ОСО)		
		Дәр	Тәж	СӨЖ
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1	Этнопсихологияның психологияның бір саласы ретіндегі пәні мен міндеттері.	0,5	1	3
2	Этнопсихологиялық зерттеулердің негізгі багыттары	0,5	1	3
3	Батыс ойшылдарының этнопсихолгиялық идеялары	0,5	-	3
4	Ресейдегі этнопсихологиялық ойдың дамуы.	0,5	-	3
5	Қазақстандагы этнопсихологиялық көзқарастардың дамуы.	0,5	-	3
6	Негізгі этнопсихологиялық багыттар мен мектептер.	0,5	-	3
7	М.Херсковицтің «мэдени релятивизм» теориясына қосқан үлесі	0,5	-	3
8	Шетелдік этнолсихологияның қазіргі жагдайы 0,5	-	3	
9	Солтүстік Америка халыктарының үлттық-психологиялық ерекшеліктері	1	-	3
10	Еуропаның кейбір халыктарының үлттық-психологиялық ерекшеліктері	1	-	3
11	Ғаламның азиялық-африкалық қүрылыгындагы халықтардыц үлттық-психологиялық ерекшеліктері	1	-	3
12	Түлғалық белгілер және оның мэдениетпен байланысы	1	1	3
13	Элеуметтік психологиядагы салыстырмалы-мэдени тэсілдер	1	1	3
14	Мәдениеттің реттеуші функциясы	1	1	3
15	Топаралық және түлгааралық қарым-қатынастар	1	1	3
16	Этностық үқсастыктын қалыптасу кезеңдері	1	1	3
17	Этносаралық қарым-қатынастагы топаралық қабылдаудың механизмдері	1	1	4
18	Этностық кикілжіңдер	1	1	4
19	Бейімделу. Аккультурация. Адаптация	1	1	4
	Барлығы: 90 с.	**15**	**15**	**60**

4.2 Теориялық курстың мазмұны

1 БӨЛІМ. ЭТНОПСИХОЛОГИЯ - ПСИХОЛОГИЯНЫЦ БІР САЛАСЫ РЕТІНДЕ

1 тақырып. Этнопсихологияның психологияның бір саласы ретіндегі пәні мен міндеттері. Этнопсихологиялық зерттеулерді жүргізуде әдіснамалық функция

атқаратын этнопсихологияның принциптері. Этнопсихология категориясындағы негізгі ұғымдар.

2 тақырып. Этнопсихологиялық зерттеулердің негізгі бағыттары. Этнопсихологиялық зерттеулердің негізгі және қосымша әдістері.

2 БӨЛІМ. ЭТНОПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ОЙЛАУДЫҢ ҚАЛЫПТАСУ ЖӘНЕ ДАМУ ТАРИХЫ

3 тақырып. Батыс ойшылдарының этнопсихолгиялық идеялары. Адамдардың рухани-психологиялық өміріндегі этностық ерекшеліктер. Антикалық ойпіылдардың еңбектеріндегі эртүрлі халықтардың өмір сүрі ережесі (Гиппократ, Геродот, Тацит, Ш.Монтескье). XIX гасырдың ортасындагы Германия халықтарының психологиясын зерттеу (Лацарус-Штейнталь, В.Вундт).

4 тақырып. Ресейдегі этнопсихологиялық ойдың дамуы. Ресейдегі психикалық этнографияны қүрудағы Орыс геоірафиялық қоғамының (ОГҚ) ролі (Н.И.Надеждин, К.Д.Кавелин). Орыс революционер-демократтары «орыс рухының» озіндік ерекшелігі туралы (В.Г.Белинский, А.И.Герцен, Н.А.Добролюбов, Д.И.Писарев, Н.Г.Чернышевский).

5 тақырып. Қазақстандагы этнопсихологиялық көзқарастардың дамуы. Қазақ фольклорының жанрларында этнопсихологиялық ойлардың көрініс табуы. Әл-Фарабидің идеяларының этнопсихологиялық аспектілері. Ш.Уэлихановтың қазақ этнопсихологиясының дамуына қоскан үлесі. А.Құнанбаев қазақ халкының этнопсихологиялық ерекшеліктері туралы. Ы.Алтынсарин қазақтардың этностық ерекшеліктері жайлы. XX гасырдың басындағы қазақ ойшылдары мен қайраткерлерінің шыгармаларындагы халықтық психология мәселелері (Ш.Құдайбердіүлы, Х.Досмұхамедов, М.Дулатов, Ж.Аймауытов, М.Жүмабаев т.б.).

3 БӨЛІМ. ҚАЗІРГІ ЗАМАНГЫ ШЕТЕЛДІК ЭТНОПСИХОЛОГИЯНЫҢ НЕГІЗГІ БАГЫТТАРЫ

6 тақырып. Негізгі этнопсихологиялық багыттар мен мектептер. Психологиялық антропология («Мэдениет жэне түлга» теориясы, Ф.Боас); (Р.Бенедикт «Мәдениеттердің конфигурациясы»). А.Кардинердің мэдениет арқылы қалыптасатын түлғалық қүрылым тұжырымдамасы. «Базалық түлға» туралы түсінік. Модальдық тұлга түжырымдамасы (Р.Линтон).

7 **тақырып.** М.Херсковицтің «мэдени релятивизм» теориясына қосқан үлесі. Ф.Хсю - психологиялық антропологияның негізін қалаушы. Этнопсихологиядагы мәдени-орталыктандырылган тэсілдер (М.Мид, Р.Бенедикт) және бөлу мен реттеудің ерекше әдісінің ұлттық сипаты туралы. Үлттық сипаттагы зерттеулердегі тұлғалық-орталыктандырылган тэсіл (А.Инкелес, Д.Левенсон). «Әлем суреті» түжырымдамасы. Когнитивті антропологияның пайда болуы. Құрылымдық этнопсихология туралы түсінік.

8 **тақырып.** Шетелдік этнолсихологияның қазіргі жагдайы. Ф.Бок және оның «Психологиялық антропологиядагы негізгі мектептер мен тэсілдердегі» классификациясы. АҚІЛ-тағы этнопсихологиялық жаңа орталықтардың пайда болуы.

4 БӨЛІМ. ӘЛЕМНІҢ ТҮРЛІ ХАЛЫҚТАРЫНЫҢ ҮЛТТЫК-ПСИХОЛОГИЯЛЫК ЕРСКТЕЛІКТЕРІ

9 тақырып. Солтүстік Америка халыктарының үлттық-психологиялық ерекшеліктері. Америка халқының қалыптасу тарихы. Американдыктардың ұлттық мінезінің белгілері.

10**тақырып.** Еуропаның кейбір халыктарының үлттық-психологиялық ерекшеліктері. Немістер мен француздардың ұлттық мінез-қүлқы.

11**тақырмп.** Ғаламның азиялық-африкалық қүрылыгындагы халықтардыц үлттық-психологиялық ерекшеліктері (арабтар, үнділер, жапондар т.б.).

5 БӨЛІМ. ТУЛГАНЫ ЗЕРТТЕУДІҢ ЭТНОЛСИХОЛОГИЯЛЫҚ МӘСЕЛЕЛЕРІ

12тақырып. Түлғалық белгілер және оның мэдениетпен байланысы. Үлттық мінез бен менталитет. Норма мен патологияның этнопсихологиялық мәселелері.

6 БӨЛІМ. МЭДЕНИАРАЛЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРДІЦ ПСИХОЛОГИЯСЫ

13тақырып. Элеуметтік психологиядагы салыстырмалы-мэдени тэсілдер. Коммуникацияның мэдени контекстіге тэуелділігі. Экспрессивті мінез-қүлық пен мэдениет.

14 тақырын. Мәдениеттің реттеуші функциясы. Даралық пен үжымшылдық. Кінәні мойындау мен ар-үят - элеуметтік бақылаудың механизмдері ретінде. Конформдылық - топтагы индивидтің мінез-кұлқын реттеуиіі ретінде.

7 БӨЛІМ. ЭТНОСАРАЛЫҚ КАРЫМ-КАТЫНАСТЫН ПСИХОЛОГИЯСЫ

15 тақырып. Топаралық және түлгааралық қарым-қатынастар. Этносаралык қарым-қатынастардың психологиялық детерминанттары.

16**тақырып.** Этностық үқсастыктын қалыптасу кезецдері. Әлеуметтік контекстінің этностық ұқсастықтың қалыптасуына ықпалы. Этностық үқсастыкты қолдау стратегиясы.

17**тақырып.** Этносаралық қарым-қатынастагы топаралық қабылдаудың механизмдері. Этнопсихологиядагы этноцентрлік туралы түсінік. Этностық стереотиптер - зерттеу тарихы, негізгі қасиетгері, турлері.

18тақырып. Этностық кикілжіңдер. Этностық кикілжіңдерді аныктау және оны классификациялау. Iайда болу себептері.

8 БӨЛІМ. ЖАҢА МЭДЕНИ ОРТАҒА БЕЙІМДЕЛУ

19тақырып. Бейімделу. Аккультурация. Адаптация. Мэдени толқыныс. Мәдениаралық бейімделу кезеңдері. Жаңа мэдени ортаға бейімделу процесіне эсер ететін факторлар.

Тәжірибелік сабақтарының мазмұны

1 тақырып. Мәдениет — этнопсихологиялық феномен ретінде. А.А.Потебняның (1835-1920) этнопсихологияның дамуына қосқан үлесі («Ой жоне тіл»). Д.И.Овсянико-Куликовскийдің (1853-1920) этнопсихология дамуына қосқан үлесі («Үлттық психология»). Г.Г.Шпет этностық психология пэні туралы.

2 тақырып. Этнопсихологиядағы үлттық сипат мәселелері. Шындық және аңыз. Психоаналитикалық антропология. Ұлттық сипаттагы зерттеулердегі психоанализдің рөлі. Ортодоксальды психоланалитикалық антропология (З.Фрейд). Э.Фромм әлеуметтік сипаттағы функциялар туралы.

12 тақырып. Этнопсихологиялық зерттеу әдістері. Этностық «Менді», «этностық стереотипті» т. б. зерттеуге бағытталған әдістемелерді таңдау. Этнопсихологиялық зерттеулердің беріктігі. Советтік Қазақстандағы этнопсихологияның дамуы. Қазақстандық галымдар мен зерттеушілердің үлесі (Т.Тэжібаев, М.Мүқанов, Н.Жандильдин т.б.). Қазақстан Республикасындагы этнопсихологияның дамуы (Қ.Жарықбаев, Н.Елікбаев, К.Жүкеш, С.Жақыпов т.б.).

13 тақырып. Қарым-қатынастың этностық ерекшеліктері. Американдық өмір сүру салты. Агылшындардың үлттық мінезінің ерекшеліктері. Ғаламның азиялық-африкалық құрылыгындагы халықтардыц үлттық-психологиялық ерекшеліктері (арабтар, үнділер, жапондар т.б.).

14 тақырып. Каузальды атрибуциядағы мәдениаралық ерекшеліктер. Каузальды атрибуциядагы мэдениаралық ерекіпеліктер.

15 тақырып. Этностық үқсастық. Маргинальды түлга. Мэңгүрттік. Ұлттық нигилизм. Этностық үқсастықты өзгерту мәселелері. Этностық үқсастықты өлшеудің моделі.

16 тақырып. Тіл - этностық ұксастықгың факторы ретінде. Әлеуметтік және этностық ұқсастық. Этностық үқсастықтың когнитивті жэнс аффектілі компоненттері.

17 тақырып. Этностық стереотиптер - шынайылық мәселелері. Этностық стереотиптер және шынайылық мәселесі. Стереотипизацияның механизмі. Әлеуметтік каузальды атрибуция.

18 тақырып. Қазіргі замангы этностық кикілжіңдер. Пайда болу себептері, өту жағдайлары және реттеу эдістері. Этностық кикілжіңнің түрлері. Этностық кикілжівдерді реттеу әдістері.

19 тақырып. Жаңа мәдениетке бейімделу мәселелері. Мәдениаралық езара іс-әрекетке дайындық жүргізуге байланысты тренингтерді таңдау. Индивид және топтар үшін мәдениаралық байланыстардың мэні. Мэдениаралық өзара іс-эрекетке дайындық. Мәдени аралық сензитивтілікті жетілдіру техникасы.

4.4.1 СӨЖ мазмұны

№	**СӨЖ түрі**	**Есеп беру формасы**	**Тексеру түрі**	**Сағ. саны к/б**
1	Дәріс тақырыптарына дайындалу	Жұмыс дәптері,	Сабаққа қатысу, дәптер тексеру	15
2	Практикалық сабаққа дайындалу, үй тапсырманы орындау.	Жұмыс дәптері	Сабаққа қатысу	15
3	СӨЖ сабақтарына дайындалу	Жұмыс дәптері	Сабаққа қатысу	5
4	Аудиториялық сабаққа кірмеген материалды оқу.	Конспект	Есеп беру	5
5	Тестерді құру	Жұмыс дәптері	Сабаққа қатысу	5

6	Семестірлік тапсырманы орындау	Баяндама	Баяндаманы қорғау	5
7	Бақылау іс-шараларына дайындалу		РК1, РК2, (тестілеу)	10
БАРЛЫҒЫ:				**60**

4.4.2 СӨЖ тақырыптары

1. Жарықбаев Қ.Б. «Қазақстандағы этнопсихологияның негізгі мәселелері және қазіргі ждағдайы» А., 1996ж. оқулығына конспект жазу.
2. Этнопсихологияның әдіснамалық мәселелері бойынша психологиялық эдебиеттерді зерттеу және тұжырым жасау (Крысько В.Г., Деркач А.А., «Этнопсихология», М:, 1996; Мұқанов М.М., Өмір сүру салты және интеллектуальды іс-әрекеттің этнопсихологиясы» М., 1980;).
3. Жандильдин Н. «Ұлттық психологияның табигаты» А., 1971. еңбегіне конспект жазу.
4. Токарев С.Л. «История зарубежной этнографии». М, 1978 еңбегіне конспект жазу.
1. ОӘК зерттеу және талдау.
2. Этнопсихология бойынша терминдерге арналған сездік жүргізу.
7. Қазақстанның және әлемдік этнопсихологиялық гылымның қалыптасу және даму мәселелері бойынша жүргізілетін әңгімелердің жоспарын құру.
8. Солдатова Г.У. «Психология межэтнической напряженности». М., 1998. еңбегіне конспект жазу.

5 Ұсынылатын әдебиеттер тізімі

1. Жарықбаев, Озғанбаев Ө. Жантану кіріспе; Оқу құралы Алматы, 2000
2. Жарықбаев Қ. Б. Психология негіздері. Оқу құралы, 2005
3. Аймаганбетова О.Х.Основы этнопсихологии. - А., 2003.
4. Галустова О. В. Этнопсихология:конспект лекции /О. В. Галустова.-М.:Приор-издат,2005.-157 с.-(Конспкет лекций. В помощь студенту)
5. Крысько В.Г. Этническая психология. - М., 2002.
6. Платонов, Ю. П. Основы этнической психологии: учеб. Пособие / Ю. П. Платонов.- СПб. :Речь,2003.-452 с.- (Мастерская психологии)

Мамандықтың
оқу жұмыс жоспарынан көшірме

Нысан
ПМУ ҰСН 7.18.3/10

050103 – педагогика және психология бакалавр
мамандықтың оқу жұмыс жоспарынан көшірмесі
Пәннің атауы Этнопсихология

Оқу түрі	Сағ. бойынша студенттердің жұм. көлемі				Семестрлер бойынша бақылау түрі				Семестр	Семестр және курс бойынша сағаттың бөлінуі						
	кред-р	Академиялық сағаттар								кред-р	аудиторлық сабақтар (ак.сағ.)				СӨЖ (ак.сағ.)	
		жалпы	ауд	СӨЖ	экз	зач	КЖ	КР			барлық	дәр	пр	лаб	барлық	ӨСӨЖ
ОСО базасында күндізгі	2	90	30	60	7				7	2	30	15	15	-	90	30

Кафедра меңгерушісі___________Е. И. Бурдина 20__ж. «___»___________